

การพัฒนาการศึกษาการเพิ่มอัตราการเข้าถึงชุดสิทธิประโยชน์การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค

ที่ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพผ่าน Telehealth

น.ส. เนตรชนก รัตนเนตร

กลุ่มสนับสนุนวิชาการ การวิจัยและนวัตกรรม สำนักส่งเสริมสุขภาพ

หลักการและเหตุผล

องค์การอนามัยโลกและนานาชาติได้ยกย่องว่า โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการทางการแพทย์ได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค บริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรค (P&P) ที่ถือสิทธิประโยชน์เดียวที่จัดให้กับประชาชนในทุกสิทธิ แต่อย่างไรก็ตามกลับพบว่าประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ และอัตราความครอบคลุมของการเข้าถึงบริการตามชุดสิทธิประโยชน์ของการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเป้าหมาย ซึ่งกรมอนามัยเล็งเห็นความสำคัญของการเพิ่มอัตราการเข้าถึงชุดสิทธิประโยชน์การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพและคาดว่า การนำ Telehealth มาเป็นเครื่องมือจะทำให้อัตราความครอบคลุมเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๐ รวมทั้งเกิดประโยชน์ด้านการจัดการความรู้ การให้บริการผ่านระบบทางไกล และลดต้นทุนในการเดินทางของผู้มารับบริการด้วย

Telehealth ได้ถูกให้ความหมายในรูปแบบต่างๆ เช่น

Telehealth คือการนำเทคโนโลยีการสื่อสารรูปแบบต่างๆ มาสนับสนุนการให้บริการทางสุขภาพที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารระหว่างแพทย์ถึงแพทย์ในลักษณะการปรึกษาเคส การให้คำปรึกษาระหว่างแพทย์กับคนไข้ การที่พยาบาลในพื้นที่ห่างไกลปรึกษาแพทย์ การให้ความรู้เรื่องยาจากเภสัชกรสู่ประชาชน หรืออื่นใดที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์คือสุขภาพที่ดีขึ้นของประชาชน (ธิดากานต์ รุจิพัฒนกุล, ๒๕๖๓)

ระบบ Telehealth เป็นคอนเซปต์ใหญ่ ซึ่งถ้ามองลงมาจากคอนเซปต์ใหญ่ก็จะขึ้นอยู่กับว่าระบบ Tele นั้นจะนำโดยวิชาชีพกลุ่มใด เช่น Telehealth ที่นำโดยแพทย์ จะเรียกว่า Telemedicine เพราะจะมีเรื่องของ การวินิจฉัยโรค การเปลี่ยนยา การตรวจ-รักษา และอาจรวมถึงการให้คำปรึกษาในเรื่องของโรค แต่ทั้งหมดแล้ว Telemedicine คือการวินิจฉัย-รักษา ขณะเดียวกันสำหรับ Telehealth ที่นำโดยพยาบาลก็จะเรียกว่า Telenursing โดยจะเน้นไปในเรื่องของ การดูแล-ติดตาม-เฝ้าระวัง รวมถึงการให้ความรู้ต่างๆ แก่ผู้ป่วย (รศ.ดร.วณิชาระบุรศ.ดร.วณิชชา พิงชมภู, ๒๕๖๔)

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ให้คำนิยาม Telehealth ว่าเป็น การส่งมอบบริการสุขภาพ ด้วยปัจจัยที่สำคัญคือระยะทาง โดยผู้เชี่ยวชาญทางสุขภาพจะใช้ข้อมูลและการสื่อสารด้วยเทคโนโลยี ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ถูกต้องสำหรับการวินิจฉัย การรักษา การป้องกันโรค การบาดเจ็บ การวิจัย และการประเมิน รวมทั้งเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่องของผู้ให้บริการด้านสุขภาพ เพื่อประโยชน์ต่อความก้าวหน้าด้านสุขภาพของบุคคลและชุมชน

สรุปได้ว่า Telehealth คือการให้บริการสุขภาพด้วยการนำเทคโนโลยีการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ มาสนับสนุน เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการด้านสุขภาพที่ดีขึ้น โดย Telehealth ไม่ได้จำกัดแต่การบริการด้านคลินิกเพียงอย่างเดียว แต่ยังหมายรวมถึงบริการด้านอื่นๆ ด้วย ซึ่งจะมีความครอบคลุมทั้งระบบ

NSW MINISTRY OF HEALTH (๒๐๑๖) ได้จำแนกประโยชน์ของ Telehealth ว่ามีต่อ ๓ กลุ่ม ได้แก่ ๑. ผู้ป่วย ครอบครัว หรือผู้ดูแล ๒. บุคลากรทางสาธารณสุข ๓. ระบบสุขภาพ ดังนี้

กลุ่มที่ได้รับประโยชน์	ประโยชน์
๑. ผู้ป่วย ครอบครัว หรือผู้ดูแล	<ul style="list-style-type: none"> ๑. ลดค่าใช้จ่ายและสะดวกยิ่งขึ้น (ด้านการเดินทาง) ๒. ลดการพบผู้เชี่ยวชาญแบบตัวต่อตัว ๓. เข้าถึงบริการทางสุขภาพได้ดีขึ้น (เข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว) ๔. ลดการแยกตัวจากสังคม ๕. ลดภาระผู้ดูแล ๖. ได้รับการวินิจฉัยที่แม่นยำและทันเวลามากขึ้น ๗. เป็นการดูแลสุขภาพที่เน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางมากขึ้น ด้วยการเพิ่มความเป็นอิสระและการจัดการตนเอง ๘. มีเครือข่ายการดูแลสุขภาพที่ใหญ่ขึ้น เนื่องจากสหวิชาชีพ ครอบครัว เพื่อน สามารถมาร่วมกันได้
๒. บุคลากรทางสาธารณสุข	<ul style="list-style-type: none"> ๑. มีการเข้าถึงการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและเกิดพัฒนาด้านวิชาชีพมากขึ้น ๒. มีประสบการณ์การเรียนรู้มากขึ้น ๓. มีการให้บริการในท้องถิ่นที่ดีขึ้น ๔. มีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญที่กว้างมากขึ้น ๕. เพิ่มการสนับสนุนและลดการแยกตัวของแพทย์ในชนบท ๖. มีเครือข่ายการทำงานและความร่วมมือที่ดีขึ้น ๗. ลดระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ๘. เวลาให้คำปรึกษาสั้นลง
๓. ระบบสุขภาพ	<ul style="list-style-type: none"> ๑. ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น ๒. ลดค่าใช้จ่ายในการขนส่งผู้ป่วย ๓. ลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ๔. สถานพยาบาลขนาดเล็กสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น (โรงพยาบาลในชนบทและสถานดูแลผู้สูงอายุ) ๕. ลดการใช้แผนกฉุกเฉินและโรงพยาบาลระดับตติยภูมิ

ในการจะออกแบบ Telehealth นั้น คณะผู้จัดทำต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ ๒ ด้านผสมผสานกัน ทั้งด้านสาธารณสุข และเทคโนโลยี นอกจากนี้การออกแบบจำเป็นต้องเข้าใจลูกค้าหรือผู้ที่จะมาใช้บริการ รวมถึงมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ หาสิ่งใหม่ เพื่อลดช่องว่างให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้มากขึ้น ดังนั้น กรมอนามัย สำนักส่งเสริมสุขภาพ จึงได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการศึกษาการเพิ่มอัตราการเข้าถึงชุดสิทธิประโยชน์ การสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคที่ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพผ่าน Telehealth ครั้งที่ ๑ ในระหว่างวันที่ ๓๑ ตุลาคม – ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ณ โรงแรมไมด้า งามวงศ์วาน จังหวัดนนทบุรี ซึ่งผู้เข้าร่วมประกอบด้วย คณะทำงานวิจัย และผู้เกี่ยวข้องทั้งจากส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ซึ่งประกอบไปด้วยหลากหลายวิชาชีพ เช่น นักวิชาการสาธารณสุข พยาบาลวิชาชีพ นักวิชาการคอมพิวเตอร์ โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานกลุ่มวัยอยู่แล้ว ได้มาเรียนรู้แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับชุดสิทธิประโยชน์ แนวคิดเทรนด์สุขภาพโลก และการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เพื่อเป็นพื้นฐานในการนำไปต่อยอดออกแบบ Telehealth ในกระบวนการต่อไป

วัตถุประสงค์

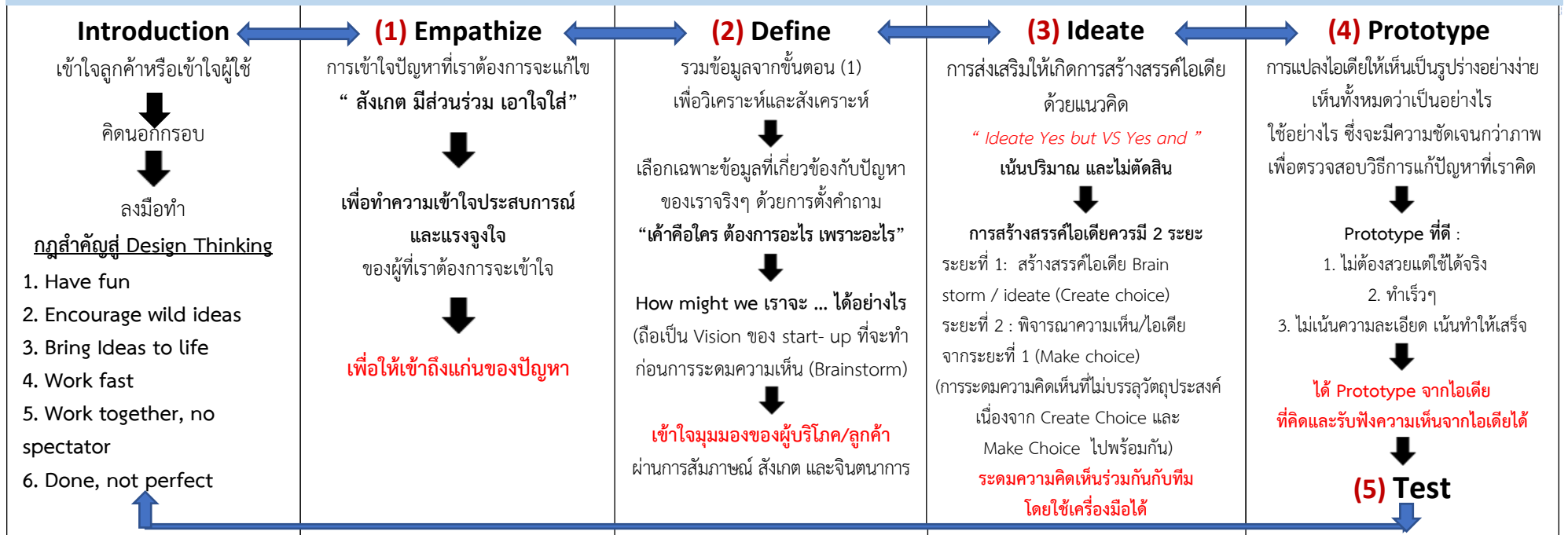
- ๕.๑ เพื่อพัฒนาแนวทางการศึกษาการเพิ่มอัตราเข้าถึงชุดสิทธิประโยชน์
- ๕.๒ พัฒนาบุคลากรสาธารณสุขทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคให้มีความรู้ ความเข้าใจวิธีการจัดทำแนวทางการศึกษาการเพิ่มอัตราเข้าถึงชุดสิทธิประโยชน์ผ่าน Telehealth

วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ

การบรรยาย

<p>1. ปฏิรูปบริการส่งเสริมสุขภาพเพื่อคนไทยสุขภาพดี ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล : Digital Transformation in Health Promotion ประเด็นสำคัญได้แก่ บริบทการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการส่งเสริมสุขภาพ เทรนด์สุขภาพโลก ความท้าทายต่างๆ และแนวคิดสู่การทำ Digital Transformation เป็นต้น</p>	<p>2. แนวคิดสำคัญสู่การพัฒนาการศึกษาการเพิ่มอัตราการเข้าถึงบริการสุขภาพที่ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพผ่าน Telehealth ประเด็นสำคัญได้แก่ ขุดลึทธิประโยชน์การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพและนวัตกรรมสร้างเสริมสุขภาพ</p>	<p>3. การศึกษาการเพิ่มอัตราการเข้าถึงบริการสุขภาพที่ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคที่ส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพผ่าน Telehealth ประเด็นสำคัญได้แก่ การชี้แจงวัตถุประสงค์และภาพรวมของโครงการวิจัย</p>	<p>4. ชี้แจงการแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น ออกแบบรูปแบบเครื่องมือเพิ่มอัตราการเข้าถึงขุดลึทธิประโยชน์ฯ ประเด็นสำคัญได้แก่ การออกแบบนวัตกรรมกระบวนการ Designs Thinking การทำความเข้าใจปัญหาและกลุ่มเป้าหมาย และนำไปสู่การออกแบบระบบ</p>	<p>ผู้เข้าร่วมเกิดความเข้าใจในเรื่องขุดลึทธิประโยชน์และ Digital Health รวมถึงโครงการวิจัยเพื่อต่อยอดในการพัฒนา Platform ต่อไป</p>
--	---	--	---	---

Workshop : Design Thinking

<p>Output</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เกิดแนวทางการศึกษาการเพิ่มอัตราเข้าถึงขุดลึทธิประโยชน์รูปแบบใหม่ 2. ผู้เข้าร่วมได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความเข้าใจวิธีการจัดทำแนวทางการศึกษาการเพิ่มอัตราเข้าถึงขุดลึทธิประโยชน์ผ่าน Telehealth 3. ได้พัฒนา Prototype 4 รูปแบบ (Telemed แพลตฟอร์มคุยกับหมอ ให้คำแนะนำการป้องกันการตั้งครรภ์ และมีบริการรับส่งยาถึงจุดบริการใกล้บ้าน /พัฒนาอสม.ในชุมชน ให้เป็น influencer เพื่อจะถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน /ตู้ Smart Mom ตู้อัตโนมัติให้บริการขุดตรวจการตั้งครรภ์ สิทธิประโยชน์ที่ควรรู้ / Healthy Child App Mobile แอปนัดหมายฉีดวัคซีน มีบริการนัดหมายล่วงหน้า/รูปแบบonline (video call) และรถเคลื่อนที่สำหรับประชาชน) 	<p>Outcome</p> <p>ผู้เข้าร่วมประชุมและคณะทำงานมีความรู้ความเข้าใจ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ขุดลึทธิประโยชน์ 2) Design Thinking ที่สามารถนำไปใช้ต่อยอดในการพัฒนา platform telehealth ต่อไปได้
--	--

สรุป

จากการดำเนินการในครั้งนี้นี้ผู้เข้าร่วมได้มาเรียนรู้แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับชุดสิทธิประโยชน์ แนวคิดเทรนด์สุขภาพโลก และการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ผ่านกระบวนการบรรยายและฝึกปฏิบัติส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจวิธีการจัดทำแนวทางการศึกษาการเพิ่มอัตราเข้าถึงชุดสิทธิประโยชน์ผ่าน Telehealth เพิ่มขึ้น โดยได้มีการนำเสนอ Prototype 4 รูปแบบ ดังนี้

- 1) Telemed แพลตฟอร์มคุยกับหมอ ให้คำแนะนำการป้องกันการตั้งครรภ์ และมีบริการรับส่งยาถึงจุดบริการใกล้บ้าน
- 2) พัฒนาอสม.ในชุมชน ให้เป็น influencer เพื่อจะถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน
- 3) ตัว Smart Mom ตัวอัตโนมัติให้บริการชุดตรวจการตั้งครรภ์ สิทธิประโยชน์ที่ควรรู้
- 4) Healthy Child App Mobile แอปนัดหมายฉีดวัคซีน มีบริการนัดหมายล่วงหน้า/รูปแบบ online (video call) และรถเคลื่อนที่สำหรับประชาชน)

ซึ่งในกระบวนการต่อไป จะเน้นลงลึกไปที่รายละเอียดของชุดสิทธิประโยชน์ที่จะนำเข้าสู่ Platform และการออกแบบ Telehealth ให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้น

ช่องทางการเผยแพร่

เว็บไซต์ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย